



Reykjavík, 19. október 2026

VEL26030078

MINNISBLAÐ

Viðtakandi: Velferðarráð

Sendandi: Rannveig Einarsdóttir, sviðsstjóri velferðarsviðs

Efni: Skýrsla um úttekt á fyrirkomulagi fósturmála hjá Barnavernd Reykjavíkur, tillögur til úrbóta og staða á úrbótum

Forsaga:

Þann 18. mars sl. samþykkti velferðarráð svohljóðandi tillögu:

Velferðarráð samþykkir að fela óháðum aðila að framkvæma úttekt á vistun barna utan heimilis í umsjá Barnaverndar Reykjavíkur. Við vinnuna skal úttektaraðili eiga samtal við hagaðila svo sem Barnavernd Reykjavíkur, Barna- og fjölskyldustofu, Gæða- og eftirlitsstofnun velferðarmála og Félag fósturforeldra. Úttektin skal fela í sér tillögur að úrbótum á eftirliti, regluverki, vinnu- og verklagi og umgjörð þjónustunnar. Markmið úttektarinnar er að leita allra leiða til að tryggja öryggi og velferð barna sem eru vistuð utan heimilis, byggja upp traust á viðkvæmri þjónustu við börn í Reykjavík og styrkja faglegan stuðning við starfsfólk Barnaverndar Reykjavíkur. Jafnframt er sama aðila falið að framkvæma viðhorfsskönnun meðal skjólstæðinga Barnaverndar Reykjavíkur um upplifun þeirra af vistun og þjónustu. Niðurstöður úttektarinnar skulu lagaðar fyrir velferðarráð fyrir lok apríl 2026.

Tillagan var sett fram í framhaldi af fjölmiðlaumfjöllun um vistun barna á vistheimilinu Bakkakoti á Suðurlandi en fjöldi barna alls staðar af landinu hafði verið vistaður þar við meintar óviðunandi aðstæður, þar til heimilinu var lokað árið 2005.

Velferðarsvið leitaði í kjölfarið tilboða hjá þremur aðilum um framkvæmd ofangreindrar úttektar og viðhorfsskönnunar og voru tveir aðilar sem sendu inn tilboð, Expectus ráðgjöf og Anna Kristín Newton og María Rún Bjarnadóttir sameiginlega. Hvorugur aðila taldi sig hafa forsendur til að framkvæma viðhorfsskönnunina án aðstoðar og var því ákveðið að kljúfa þann þátt frá verkefninu. Velferðarsvið gekk til samninga við síðarnefnda aðilann. Tilboða mun leitað fljótlega í viðhorfsskönnunina og verður hún framkvæmd 2027 en hún rúmast ekki innan fjárheimilda 2026.

Meðfylgjandi er afurð úttektarinnar “Skýrsla um úttekt á fyrirkomulagi fósturmála hjá Barnavernd Reykjavíkur - tillögur til úrbóta”.



Reykjavík



Tilgangur

Markmið minnisblaðsins er að draga saman helstu niðurstöður úttektarinnar, gera grein fyrir þeim aðgerðum sem þegar hefur verið ráðist í og leggja fram tillögu að áframhaldandi aðgerðaáætlun vegna þeirra umbóta sem úttektin beinir að Barnavernd Reykjavíkur (BR).

Helstu niðurstöður úttektarinnar

Í úttektinni kemur fram að faglegt starf sé unnið í fósturmálum og að hagur barna sé hafður að leiðarljósi. Jafnframt bendir úttektin á að tækifæri séu til frekari umbóta, einkum hvað varðar samræmingu verklags, skráningu og nýtingu gagna, eftirlit með börnum í fóstri, greiningu fósturrofa og undirbúning barna og ungmenna fyrir lok fósturs.

Helstu áskoranir

Að mati stjórnenda BR felast áskoranir í fósturteymi (sem og í starfsemi BR í heild) í miklu vinnuálagi, hættu á að hraði í málavinnslu komi niður á gæðum starfsins og jafnframt að starfsmannavelta hafi áhrif á börn og samfellu í þjónustu.

Þá er núverandi málaskráningarkerfi ófullnægjandi og gefur takmörkuð tækifæri á eftirfylgni, tölfræðivinnslu eða ákvarðanatöku á gagnadrifnum forsendum. Þá gefur núverandi kerfi litla möguleika á að fylgjast með lögbundnum frestum.

Hvað fósturúrræði varðar eru áskoranir viðvarandi og felast helst í skorti á fósturheimilum og úrræðum. Sérstaklega vantar fósturfjölskyldur fyrir styrkt fóstur og fyrir stálpuð börn og ungmenni. Einnig er viðvarandi skortur á fósturfjölskyldum af erlendum uppruna.

Framangreindar áskoranir eru í samræmi við niðurstöðu úttektarinnar.

Aðgerðir sem þegar hafa verið ráðist í

Í byrjun þessa árs og m.a. í tilefni af úttekt Expectus ráðgjafafyrirtækisins á starfi og skipulagi BR var fjölgað um þrjú stöðugildi hjá BR skv. ákvörðun velferðarráðs þann 18. febrúar 2026 og borgarráðs þann 5. mars 2026. Ákveðið var að eitt þeirra stöðugilda yrði notað til að fjölga í fósturteymi BR og tók sá ráðgjafi til starfa nú á haustdögum. Þar starfa því nú þegar einum fleiri ráðgjafi en þegar úttektin var gerð sem styrkir málaflokkinn. Stjórnendur BR eru þó þeirrar skoðunar að þörf sé á frekari fjölgun.

Vert er þó að benda á að í væntanlegum nýjum barnaverndarlögum (sjá frumvarp : <https://www.althingi.is/thingstorf/thingmalalistar-eftir-thingum/ferill/158/78/?ltg=158&mn=78>) er gert ráð fyrir aukinni tíðni eftirlits á fóstur- og vistheimilum, sem án efa mun styrkja stöðu barnanna sem eru í vistun en munu á sama tíma gera auknar kröfur á mannafla BR til að sinna eftirlitinu. Að mati stjórnenda BR mun þessi krafa enn þrýsta á þörf fyrir aukningu á stöðugildum í fósturteyminu. Lögin taka gildi í apríl á næsta ári.



Reykjavík



Á undanfögnu ári hefur málavog Barna- og fjölskyldustofu í barnaverndarmálum verið markvisst notuð til að styðja við og meta jafnvægi í málaskipan og vinnuálagi. Það er von stjórnenda BR að markviss notkun málavogar, ásamt innleiðingu ýmissa úrbóta og nýs skipurits á grundvelli fyrrnefndrar skýrslu Expectus muni skila sér í minna álagi á starfsfólk við vinnslu mála.

Fram kom í nýlegri frumkvæðisathugun Gæða- og eftirlitsstofnunar velferðarmála að viðmið um heimsóknir til barna í fóstri nást hjá BR í langflestum tilvikum. Þegar hefur verið bætt úr skráningum og verklagi hvað varðar eftirlitsheimsóknir, upplýsingaöflun í tilefni eftirlits og viðtöl við börn í tilefni eftirlits.

Hafin er vinna við frekari þróun gæðastarfs og nýtingar stjórnunarupplýsinga.

Mat á stöðu framkvæmda

Megináherslur úttektarinnar samræmast að stórum hluta þeirri þróunarvinnu sem þegar er hafin. Árangur hefur náðst í að styrkja umgjörð málaflöksins, en næstu skref snúa fyrst og fremst að því að formfesta verklag, bæta skráningu og tryggja samræmda framkvæmd í öllum málum.

Forgangsverkefni næstu 12 mánaða

Samantekt og útgáfa verklags fyrir fósturteymi BR.

Endurnýjun eða í það minnsta verulegar úrbætur á núverandi málaskráningarkerfi. sem m.a. þarf að geta stutt við: lögbundna fresti, eftirlitsheimsóknir, fósturleyfi og árangurs- og/eða stuðningsmælingar.

Auka gagnasöfnun og tölfræðilega greiningu eftir því sem hægt er.

Samræmt verklag um eftirlitsheimsóknir, upplýsingaöflun, skráningu og einstaklingsviðtöl við börn.

Aukinn stuðningur við börn í varanlegu fóstri, sérstaklega börn sem hafa langvarandi stuðningsþarfir eða glíma við fjölþættan vanda.

Formfesting stuðnings og eftirfylgni í 84. gr. vistunum og tímabundnu fóstri.

Innleiðing reglubundinnar skráningar og rýni á fósturrof.

Samræmt verklag vegna undirbúnings fósturloka við 18/20 ára aldur og tengingar við áframhaldandi þjónustu.

Kerfisbundið eftirlit með fósturleyfum.



Reykjavík



Niðurstaða

Úttektin gefur tilefni til áframhaldandi þróunar fremur en róttækra breytinga.

Með framkvæmd fyrrgreindra forgangsatriða á næstu 12 mánuðum verður styrkt enn frekar geta Barnaverndar Reykjavíkur til að tryggja samræmda, örugga og faglega þjónustu við börn í fóstri og vistun utan heimilis.



Reykjavík